

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 153g/2018

privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolul
189 alin. (1) din Codul penal
(șantajul comis prin amenințarea cu răspândirea unor știri
defăimătoare)

CHIȘINĂU

15 noiembrie 2018

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dlui Mihai POALELUNGI, *președinte*,
dlui Aurel BĂIEȘU,
dlui Igor DOLEA,
dlui Victor POPA,
dlui Veaceslav ZAPOROJAN, *judecători*,
cu participarea dlui Marcel Lupu, *grefier*,

Având în vedere sesizarea depusă pe 31 octombrie 2018,
Înregistrată la aceeași dată,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând pe data de 15 noiembrie 2018 în camera de consiliu,
Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află excepția de neconstituționalitate a textului „amenințând [...] cu răspândirea unor știri defăimătoare despre ele” din articolul 189 alin. (1) din Codul penal, ridicată de către dnii avocați Veronica Mihailov-Moraru și Eduard Digore, în dosarul nr. 1a-1320/2018, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională pe 31 octombrie 2018 de un complet de judecată din cadrul Curții de Apel Chișinău (domnii judecători Oxana Robu, Igor Mânăscurtă și Svetlana Balmuș), în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Prin sentința Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, din 15 iunie 2018, dl Serghei Cara a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute la articolul 189 alin. (3) lit. e) din Codul penal (pentru că ar fi cerut o sumă de bani prin amenințarea victimei cu denunțarea acesteia în fața organelor fiscale și procuraturii. Amenințarea viza divulgarea faptului că nu a fost emis un bon fiscal și a unei preținse infracțiuni de escrocherie). Această sentință a fost contestată cu apel.

4. Pe 9 octombrie 2018, în cadrul ședinței de judecată, dnii avocați Veronica Mihailov-Moraru și Eduard Digore au solicitat ridicarea excepției de neconstituționalitate a textului „amenințând [...] cu răspândirea unor știri defăimătoare despre ele” din articolul 189 alin. (1) din Codul penal.

5. Prin încheierea din 22 octombrie 2018, Curtea de Apel Chișinău a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

6. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„[...]”

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

7. Prevederile relevante ale Codului penal al Republicii Moldova, adoptat prin Legea nr. 985 din 18 aprilie 2002, sunt următoarele:

Articolul 189

Șantajul

„(1) Șantajul, adică cererea de a se transmite bunurile proprietarului, posesorului sau deținătorului ori dreptul asupra acestora sau de a săvârși alte acțiuni cu caracter patrimonial, amenințând cu violență persoana, rudele sau apropiații acesteia, cu răspândirea unor știri defăimătoare despre ele, cu deteriorarea sau cu distrugerea bunurilor proprietarului, posesorului, deținătorului ori cu răpirea proprietarului, posesorului, deținătorului, a rudelor sau a apropiaților acestora,

[...]”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorilor excepției de neconstituționalitate

8. În motivarea sesizării, autorii au invocat că textul „amenințând [...] cu răspândirea unor știri defăimătoare despre ele” din articolul 189 alin. (1) din Codul penal este imprevizibil și permite o interpretare extensivă defavorabilă acuzatului.

9. Autorii sesizării menționează că, în cauza în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate, cererea unei sume de bani prin amenințarea cu denunțarea către organele de drept a unor fapte ilegale a fost calificată ca infracțiune de șantaj comisă prin amenințarea cu răspândirea unor știri defăimătoare despre victimă. Potrivit autorilor, această interpretare este una extensivă și defavorabilă acuzatului, pentru că denunțarea unor fapte ilegale constituie un drept al persoanei și, prin urmare, amenințarea cu divulgarea unor asemenea informații nu poate fi calificată ca fiind o răspândire a știrilor defăimătoare despre presupusa victimă.

10. Potrivit autorilor sesizării, prevederile contestate contravin articolelor 20, 26 alin. (2), 23 alin. (2) și 54 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

11. Examinând admisibilitatea sesizării, Curtea constată următoarele.

12. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a Codului penal, ține de competența Curții Constituționale.

13. Curtea constată că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de către dnii avocați Veronica Mihailov-Moraru și Eduard Digore, în dosarul nr. 1a-1320/2018, pendinte la Curtea de Apel Chișinău. Sesizarea este formulată de către subiectele abilitate cu acest drept, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

14. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie textul „amenințând [...] cu răspândirea unor știri defăimătoare despre ele” din articolul 189 alin. (1) din Codul penal.

15. Deși autorii excepției au invocat mai multe norme din Constituție, Curtea reține că, în motivarea sesizării, aceștia au susținut că dispozițiile legale contestate sunt imprevizibile pentru că ar permite o interpretare extensivă defavorabilă acuzatului (*i.e.* amenințarea cu denunțarea unor fapte ilegale a fost calificată ca amenințare cu răspândirea unor știri defăimătoare).

16. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea reține că, într-adevăr, noțiunea de „știri defăimătoare” nu este definită în legea penală. Totuși, având în vedere particularitățile infracțiunii de șantaj, legislatorul nu a reglementat modalitățile concrete de „răspândire a unor știri defăimătoare”, evitându-se, astfel, restrângerea, în mod nejustificat, a sferei de aplicare a prevederilor articolului 189 din Codul penal.

17. Curtea menționează că legea penală nu poate să exceleze în texte explicative. Având în vedere principiul aplicabilității generale a legilor, Curtea Europeană pentru Drepturile Omului a reținut că formularea acestora nu poate prezenta o precizie absolută. Oricât de clar ar fi redactată o normă juridică, în orice sistem de drept, există un element inevitabil de interpretare judiciară, inclusiv într-o normă de drept penal. Din nou, deși certitudinea este dezirabilă, aceasta ar putea antrena o rigiditate excesivă. Rolul decizional conferit instanțelor de judecată urmărește tocmai înlăturarea dubiilor ce persistă cu ocazia interpretării normelor (*Del Rio Prada v. Spania* [MC], 21 octombrie 2013, § 92 și §93; *Rohlina v. Cehia* [MC], 27 ianuarie 2015, §50).

18. Cu privire la clarificarea normelor juridice, Curtea Europeană a reținut că dezvoltarea progresivă a dreptului penal prin intermediul procesului de creare a dreptului este o parte bine-consolidată și necesară a tradiției juridice în statele-părți la Convenție. Articolul 7 din Convenție nu poate fi citit ca interzicând clarificarea graduală a regulilor răspunderii penale prin intermediul interpretării judiciare de la caz la caz, cu condiția ca evoluția care rezultă să fie conformă cu esența infracțiunii și să fie previzibilă în mod rezonabil (*Kononov v. Letonia* [MC], 17 mai 2010, §185).

19. Așadar, ține de competența instanțelor de judecată să interpreteze, să clarifice și să înlătore dubiile referitoare la aplicarea prevederilor contestate din articolul 189 din Codul penal. Curtea observă existența unei hotărâri

explicative a Plenului Curții Supreme de Justiție (*i.e.* Hotărârea nr. 16 din 7 noiembrie 2005 cu privire la practica judiciară în procesele penale despre șantaj), care definește la pct. 8 noțiunea de știri defăimătoare. Potrivit acestei hotărâri, amenințarea cu răspândirea unor știri defăimătoare reprezintă insuflarea temerii că făptuitorul va divulga informații compromițătoare despre proprietarul, posesorul, deținătorul bunurilor, despre rudele sau apropiații acestora, în cazul în care proprietarul, posesorul sau deținătorul nu-i va îndeplini cererea. Știrile defăimătoare reprezintă informații veridice sau false, a căror divulgare poate aduce atingere onoarei și demnității persoanei.

20. Având în vedere rolul Curții Supreme de Justiție de unificator al practicii judiciare, precum și faptul că instanțele de judecată sunt suverane în materie de interpretare a legii, ține de competența acestora să stabilească dacă interpretarea contestată de către autorul excepției este compatibilă cu esența infracțiunii (*i.e.* dacă amenințarea cu denunțarea unor fapte ilegale reprezintă o amenințare cu răspândirea unor știri defăimătoare în contextul infracțiunii de șantaj). Curtea nu atestă, în prezenta cauză, vreo problemă de constituționalitate.

21. Având în vedere cele menționate, Curtea conchide că excepția de neconstituționalitate este nefondată.

Din aceste motive, în baza articolului 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională și a articolelor 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE :

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „amenințând [...] cu răspândirea unor știri defăimătoare despre ele” din articolul 189 alin. (1) din Codul penal, ridicată de către dnii avocați Veronica Mihailov-Moraru și Eduard Digore, în dosarul nr. 1a-1320/2018, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Mihai POALELUNGI

Chișinău, 15 noiembrie 2018

DCC nr. 127

Dosarul nr. 153g/2018